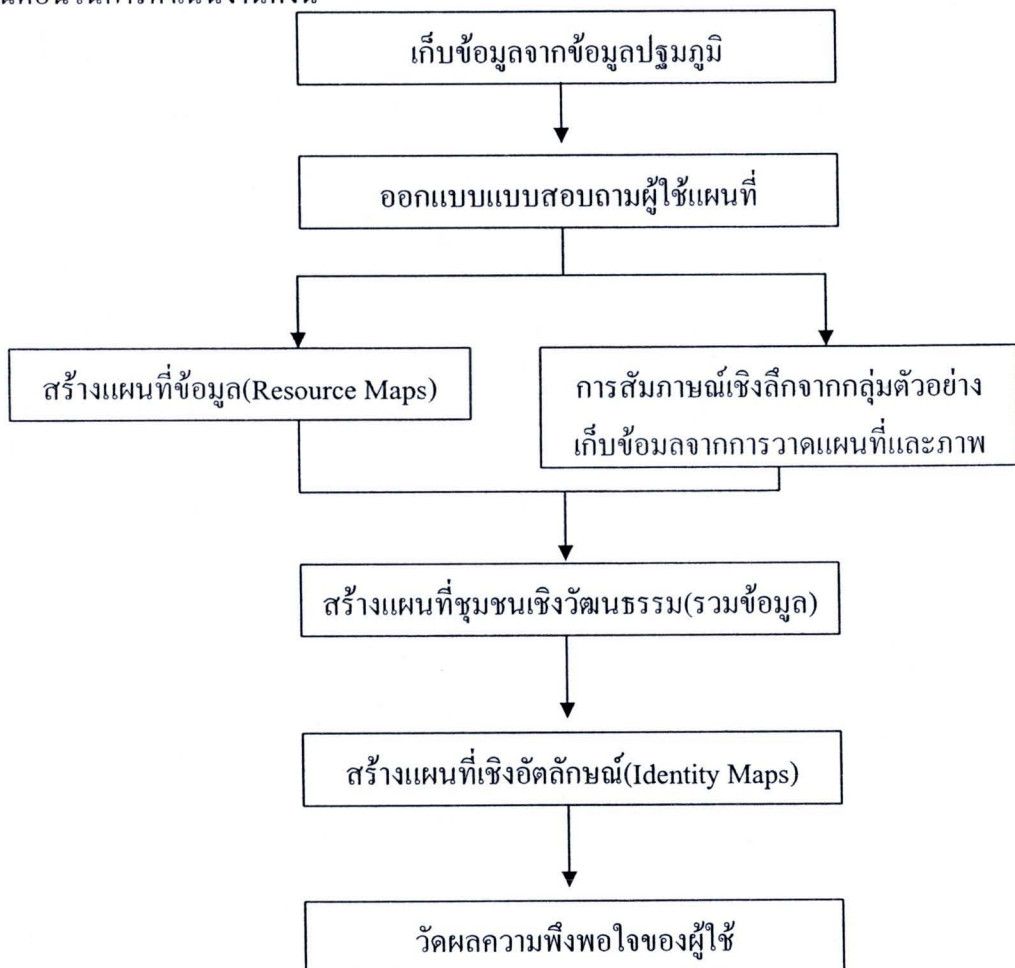

บทที่ 3

ระเบียบวิธีการศึกษา

การศึกษาค้นคว้าวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้มุ่งเน้น การสร้างแผนที่ชุมชนเชิงวัฒนธรรม (Community Cultural Mapping) โดยใช้กระบวนการสร้างสัญลักษณ์ (Iconic Representation) ซึ่งเป็นการเสนอภาพแทนเชิงสัญลักษณ์และหลักการแปลงชุดข้อมูลจากตัวบท(Context) มาแปลงเป็นการสร้างภาพข้อมูล โดยจำแนกกระบวนการได้มาซึ่งข้อมูลออกเป็นสองส่วนคือ (1) การเก็บข้อมูลทั่วไป(resource mapping) ได้แก่ ข้อมูลเชิงประวัติศาสตร์, รูปแบบวิถีชีวิต, รูปแบบร้านค้า, การใช้สอยพื้นที่, สถาปัตยกรรม, กิจกรรมและเทศกาลต่างๆของชุมชน (2) ข้อมูลเชิงอัตลักษณ์(identity mapping) เป็นข้อมูลเชิงนามธรรม อาทิ ข้อมูลเกี่ยวกับความเชื่อ จารีตประเพณีและทัศนคติ โดยมีขั้นตอนในการดำเนินงานดังนี้

ภาพที่ 3.1แผนภาพแสดงระเบียบวิธีการศึกษา

3.1 ระเบียบวิธีการศึกษา

3.1.1 การศึกษาใช้วิธีเก็บรวบรวมข้อมูลแบบปฐมภูมิ (Primary Data) โดยศึกษาจากเอกสาร หนังสือและผลงานวิจัยเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ องค์ความรู้และลักษณะเฉพาะทั้งทางกายภาพ และเกี่ยวกับวิถีชีวิตชุมชน บทสัมภาษณ์ของคนในชุมชนภาคหลวงจากแหล่งข้อมูลต่างๆ ซึ่งในส่วนนี้จะเป็นการเก็บข้อมูลประเภท “การเก็บข้อมูลทั่วไป(resource mapping)”

3.1.2 ในขั้นตอนการเก็บข้อมูลเชิงนามธรรมหรือข้อมูลเชิงอัตลักษณ์(Identity Mapping) เป็นข้อมูลเรื่องราวของชุมชนที่เล่าผ่านลำดับเวลา อาทิ ข้อมูลเกี่ยวกับความเชื่อ จารีต ประเพณี จะเป็นการเข้าไปทำการสัมภาษณ์ และทำแบบสอบถามกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นบุคคลที่ใช้ชีวิตหรือครอบครัวเคยประกอบอาชีพอยู่ในภาคหลวง

3.1.3 ออกแบบและเก็บข้อมูลกลุ่มผู้ใช้งานแผนที่ชุมชนเชิงวัฒนธรรม ซึ่งได้แก่ กลุ่มบุคคลทั่วไป อาทิเช่น ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพื้นที่ชุมชนภาคหลวงและนักท่องเที่ยว เพื่อค้นหา รูปแบบการนำเสนอที่มีประสิทธิภาพต่อผู้ใช้งาน และสร้างการรับรู้เชิงวัฒนธรรมได้

3.1.4 วิเคราะห์ผลจากข้อมูลการสัมภาษณ์ ข้อมูลจากการวิเคราะห์แบบสอบถามและการศึกษาในระดับปฐมภูมิ มาแจกแจง จัดหมวดหมู่และหาความเชื่อมโยงในการสร้างข้อมูลเชิงสัญลักษณ์

3.1.5 ทำการออกแบบแผนที่ชุมชนเชิงวัฒนธรรมของภาคหลวง

3.1.6 ทำการสำรวจความพึงพอใจของผู้ใช้แผนที่ดังกล่าว

3.1.7 สรุปผลการวิจัย

3.2 ขอบเขตการศึกษา

3.2.1 ขอบเขตประชากร แบ่งการเก็บข้อมูลจากประชากรออกเป็นสองส่วนคือ ส่วนของบุคคลในชุมชน ซึ่งจะเป็นการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับทัศนคติต่อชุมชน ในกรอบการมองเรื่องเวลา ได้แก่ เรื่องราวที่เกิดขึ้นในอดีต ความเป็นมาจนถึงปัจจุบันและความเป็นได้ในอนาคตของชุมชน โดยทำการคัดเลือกสำรวจจากบุคคลที่ใช้ชีวิตหรือครอบครัวเคยประกอบอาชีพอยู่ในภาคหลวงไม่ต่ำกว่า 15 ปี ได้แก่

- 1) อาจารย์ ดร.ดวงจันทร์ อาภาวัชรุตม์ เจริญเมือง
- 2) คุณสนธิ คุณาธารกุล

ส่วนที่สองเป็นกลุ่มประชากรทั่วไป(แบบสำรวจการใช้งานแผนที่)ที่มีแนวโน้มในการใช้ประโยชน์จากแผนที่เชิงวัฒนธรรมจำนวน 100 คน ซึ่งจะประกอบด้วยผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องการพื้นที่ชุมชนภาคหลวง นักเรียน นักศึกษากลุ่มผู้ใช้อินเทอร์เน็ตและนักท่องเที่ยว

3.2.2 ขอบเขตเนื้อหา

- 1) การศึกษาข้อมูลทั่วไป(Resource mapping) ได้แก่ ข้อมูลเชิงประวัติศาสตร์, รูปแบบวิถีชีวิต, รูปแบบร้านค้า, การใช้สอยพื้นที่, สถาปัตยกรรม, กิจกรรมและเทศกาลต่างๆของชุมชน
- 2) การศึกษาข้อมูลเชิงอัตลักษณ์(Identity mapping) เป็นข้อมูลเชิงนามธรรม อาทิ ข้อมูลเกี่ยวกับความเชื่อ จารีตประเพณีและทัศนคติ โดยมีระยะเวลาจำกัด
- 3) การศึกษาการรับรู้และความพึงพอใจของผู้ใช้แผนที่ชุมชนเชิงวัฒนธรรม
- 4) การออกแบบแผนที่ชุมชนเชิงวัฒนธรรม จากข้อมูลการค้นคว้าและการสำรวจ รวมไปถึงหลักการการออกแบบสื่อ

3.3 เครื่องมือที่ใช้การออกแบบ

3.3.1 แบบสอบถามสำหรับข้อมูลเชิงอัตลักษณ์และทัศนคติของกลุ่มบุคคลในชุมชน (ดูภาคผนวก ก และ จ)

ขั้นตอนที่ 1 บทสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (Deep interview) เกี่ยวกับทัศนคติและคุณค่าความเชื่อในชุมชน

ขั้นตอนที่ 2 การวาดแผนที่ (Doodle map) ในหัวข้อ “ภาคหลวงในความทรงจำ” โดยการบันทึกวิดีโอ

3.3.2 แบบสอบถาม (Questionnaire)เกี่ยวกับความต้องการของผู้ใช้แผนที่ชุมชนเชิงวัฒนธรรมและความพึงพอใจในการใช้งานแผนที่

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

3.4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ อ้างอิงระเบียบวิธีวิจัยในการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสำรวจ

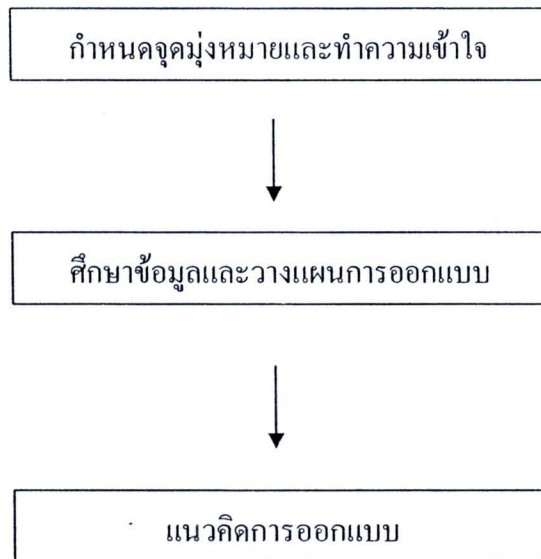
3.4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม นำมาประเมินผลด้วยโปรแกรมวิเคราะห์ทางสถิติ SPSS (Statistic Package for the Social Science) โดยมีการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

ส่วนที่1 แบบสอบถามสำหรับกลุ่มบุคคลทั่วไปที่มีแนวโน้มในการเข้าใช้แผนที่เชิงวัฒนธรรม ได้แก่ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องการพื้นที่ชุมชนภาคหลวง นักเรียน นักศึกษากลุ่มผู้ใช้อินเทอร์เน็ตและนักท่องเที่ยว จำนวน 100 คน

ส่วนที่2 แบบสอบถามวัดผลความพึงพอใจของการใช้งานแผนที่ชุมชนเชิงวัฒนธรรม ได้แก่ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องการพื้นที่ชุมชนภาคหลวง นักเรียน นักศึกษากลุ่มผู้ใช้อินเทอร์เน็ตและนักท่องเที่ยว จำนวน 100 คน

3.5 ขั้นตอนการออกแบบและการนำเสนอข้อมูล

3.5.1 ขั้นตอนวางแผนการออกแบบ

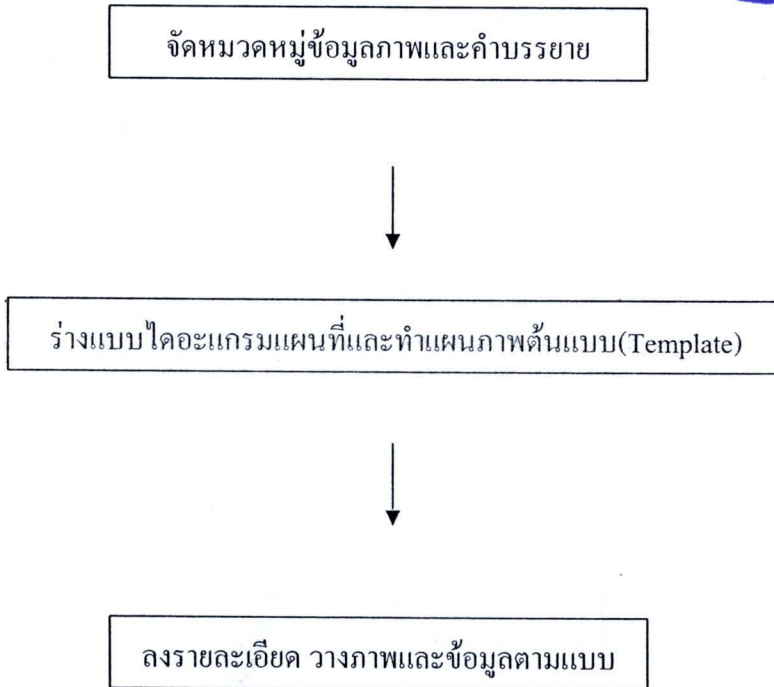

ภาพที่ 3.2 แผนภาพแสดงขั้นตอนวางแผนการออกแบบ

เป็นขั้นตอนการวิเคราะห์และลำดับข้อมูลที่ได้จากแหล่งข้อมูลและการสัมภาษณ์ โดยอ้างอิงทฤษฎีการใช้สัญลักษณ์ การลำดับข้อมูลเชิงเวลา และผลจากการสำรวจผู้ใช้ จนได้ออกมาเป็นรูปแบบของงานออกแบบ

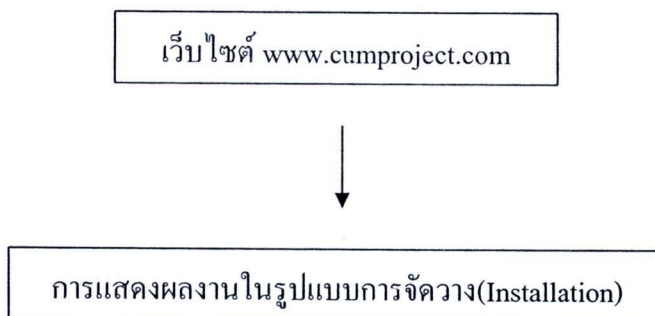

3.5.2 ขั้นตอนการออกแบบ

ภาพที่ 3.3 แผนภาพแสดงขั้นตอนการออกแบบ

3.5.3 ขั้นตอนการออกแบบการนำเสนอ

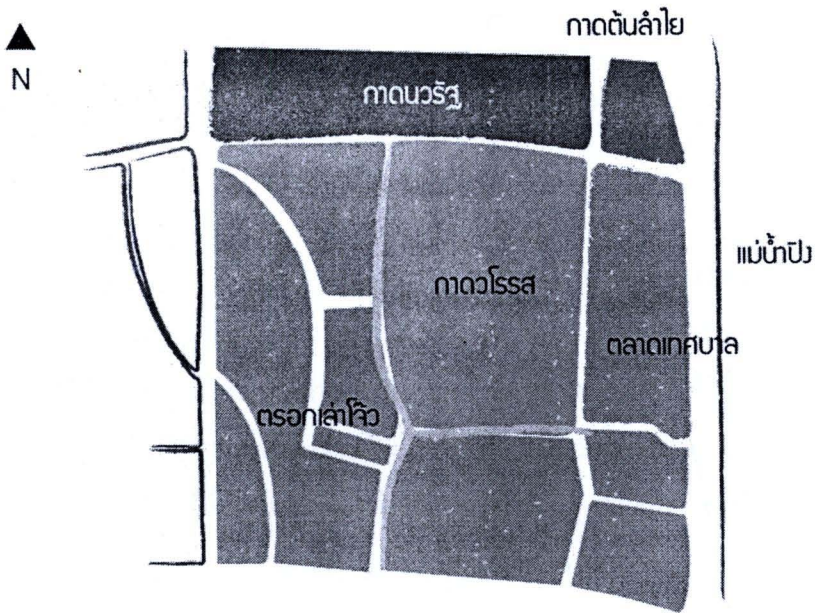
ภาพที่ 3.4 แผนภาพแสดงขั้นตอนการนำเสนอ

เป็นการวางข้อมูลที่ถูกรออกแบบแล้ว เผยแพร่สู่ช่องทางสื่อเว็บไซต์และรูปแบบการแสดงผลงานในพื้นที่จริง

3.6 สถานที่ในการดำเนินการศึกษาและรวบรวมข้อมูล

3.6.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลในชุมชน

ทำการเก็บรวบรวมในเขตพื้นที่กาดหลวง ซึ่งประกอบด้วย 4 ส่วน ได้แก่ กาดวโรรส, กาดเจ็กโ้ว, กาดต้นลำไยและกาดเทศบาลฯ

ภาพที่ 3.5 แผนที่พื้นที่กาดหลวง (ขอบเขตการศึกษา)